

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Secvnda Controversia. An creatio paßiua si relatio realis in creatura, &
qualis sit hæc relatio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

quens est falsum; ergo & antecedens. Probatur A
sequela; quia creatio, quæ essentialiter est actio
transiens, non potest esse, nisi quando transit
in effectum ad extra; quia natura actionis tran-
seuntis est, ut transeat in effectum extra poten-
tiâ: ergo, si creatio est essentialiter actio transiens,
non est in Deo, nisi quando actu transit in cre-
aturam ad extra. *Resp.* nullam esse conseq. Ad
eius probationem dico primò actionē Dei es-
sentialiter sumptam non transire formaliter in
effectum ad extra; ac proinde, quoad id, quod
ponit formaliter in agente, esse antequam actu
producatur effectus ad extra. Secundò dico natu-
ram actionis transeuntis Metaphysicæ esse, ut
effectiue transeat in effectum ad extra, iuxta mo-
dum formæ, quæ principium est operationis, ut
ait S. D. g. seq. ar. 1. ad ult. & 2. cont. gent. cap. 35. &
idè in agentibus per voluntatem non sequitur
effectus nisi secundum conceptionem & præfi-
nitionem agentis: nec ex actione Dei æterna se-
quitur effectus æternus, sed qualem Deus vo-
luit, ut scilicet haberet esse, post non esse.

Sed hanc responsi. impugnat Zumel. Quoniam
(inquit) non potest intellectus percipere, quòd
actio sit in actu transiens, & quòd non sit termi-
nus illius actionis, & quòd efficiens actu opere-
tur, & nihil agat, præcipue, cum nullum sit
impedimentum, nec ex parte virtutis actiue,
nec ex parte subiecti; virtus enim creatiua de
nihilo producit rem. *Resp.* primò cum Capr. ad 4.
Aureoli. & D. Tho. de potentia q. 3. art. 17. ad 12.
quod actio Dei est æterna; dicitur autem incipere a-
gere ratione noui effectus qui ab æterna actione con-
sequitur dispositionem voluntatis quæ intelligitur qua-
si actionis principium in ordine ad effectum. Hæc ibi
D. Th. Et ibidem ad trigessimum: Ex parte (inquit)
ipsius Dei facere non importat aliquid, quod sit aliud
quam dicere: non enim actio Dei est accidens sed eius
substantia: sed facere importat effectum actualiter ex-
istentem in propria natura, quod per dicere non im-
portatur. Ex quibus deducit Capr. hanc non ef-
fe concedendam, Deus faciebat ab æterno; hanc
verò concedi posse, Deus agebat ab æterno; quo-
niā agere, ut ait D. Th. in 3. s. dist. 35. q. 1. ad 1.
proprie loquendo est operatio à voluntate e-
licita vel imperata, in ipso operante consistens,
non in materiam exteriorem transmutandam
transiens, quia illa dicitur proprie facere. Se-
cundò respondetur actionem Dei non esse ab
æterno transeuntē, i. inferentē effectum; cū tñ
oēm habeat actualitatem, quæ conuenit illi, ut
est ab agente; Nec tamen sequitur effectus ab
æterno: tum quia non dependet eius actualitas
ab effectu: tum quia Deus non est agens naturale,
sed voluntariū, ad quod sequitur effectus iuxta
modum formæ, quæ est agendi principium, ut
ante diximus: Argumentum autem procedit de
agente naturali.

Secundò. Siue creatio ab æterno, siue ex tem-
pore conueniat Deo, sequitur ex illa quinta cō-
clusionē pefectionem aliquam Deo conueni-
re, quæ possit non conuenire, quod est falsi-
simum. Probatur sequela: quia creatio, quæ est
actio transiens, potuit non competere Deo: sed
creatio, iuxta hanc sententiam, est actio transiens
identificata cum diuina essentia, estque perfe-
ctio ipsius Dei; ergo &c. *Resp.* nullam esse con-
seq. Ad probationem dico creationem, quæ est
actio transiens, potuisse non competere Deo se-
cundum eam rationem, quæ infert ex se ef-
fectum, non autem secundum eam rationem, quæ
agentis perfectio, seu quo ad id, quod ponit in
agente.

Contra eandem concl. sunt argumenta Aur.
apud Capr. ab eo soluta.

CONTRA vltimam concl. sunt argumenta,
quæ proferunt hic & soluunt Ban. & Zumel.

SECUNDA CONTROVERSA.

An creatio passiua si relatio realis in creatura, &
qualis sit hæc relatio?

MOLINA cōsequenter loquens ad ea, quæ
de creatione dixit prout actio est, affir-
mat creationē passiue sumptam esse realem in-
fluxum absolutum absq; mutatione, & esse ve-
ram passionem de prædicamento passionis, di-
stinctam formaliter à creatione actiua, & à ter-
mino producto, nempe à creatura: & hæc crea-
tionem esse creaturā, prout creatura dicitur et-
iam id quod concreatur.

Eandem sententiam sequitur Suarez disp. 20.
Met. sect. 5. ubi ait dependentiam, de qua in
precedenti controversia, non habere veram ratio-
nem mutationis aut passionis, habere tamen ve-
ram rationē viæ seu fieri creaturæ, & sic appella-
ri creationem passiua: & eandē habere etiam
veram rationem emanations à Deo, & sic verè
ac proprie dici posse actionem ipsius Dei for-
maliter transeuntem, quatenus scilicet ab ipso
Deo est.

Vasquez dicit quatuor. *Primum.* Creatio nō
est quid absolutum præuium relationi produ-
cti in creatura. *Secundum.* Creatio est relatio
realis creaturæ pendētis à creatore. *Tertium.* Re-
latio creationis non distinguitur realiter, neq;
ex natura rei formaliter, sed ratione tantum à
substantia creaturæ. *Quartum.* Hæc relatio non
est in prædicamento.

Ban. hic tria dicit. *Primum.* Creatura duplici
relatione reali refertur ad creatorem, scilicet trā-
scendentali & prædicamentali. *Secundum.* Relatio
transcendentalis creaturæ ad creatorem so-
la ratione distinguitur à creatura: prædicamen-
talis verò relatio differt realiter à creatura sal-
tem formaliter. *Tertium.* Creatio passiua signifi-
catur per modum passionis & mutationis, non
tamen est passio aut mutatio, sed sola relatio.
Eandem ferè sententiam sequitur Zumel. inf. q.
65. ar. 3. ubi tamen nihil meminit de relatione
transcendentali.

D. Th. hic cuius mentem sequuntur, & expli-
cant Capr. in secundo dist. 1. q. 2. Caiet. super hoc
a. & Ferrari. in secundo cont. gent. cap. 18. affir-
mat creationem passiue sumptam esse relatio-
nem realem in creatura, significatam ad modū
mutationis, & ut media inter creatorem &
creaturam: cum tamen non sit mutatio verè &
realiter creatura. Eandem sententiam sequitur
Valent. super hoc art.

SUPPONENDUM est in primis veluti certū,
non solū in doctrina D. Th. sed etiā in opinione
omnium scribentium Theologia, creationem
siue sumatur actiue siue passiue, non esse muta-
tionem, nisi secundum modum nostrum conci-
piendi & significandi, ut hic affirmat S. D. & la-
tè probat in 2. cont. gent. cap. 17. & in 2. dist. 1. quæ-
st. 1. art. 2. & de pot. quæ. 3. art. 2. & in præce-
dente quest. art. 2. ad 2. Vitur autem S. D. de po-
tentia, & in quæ. præced. art. 2. In omni muta-
tione & motu oportet esse aliquid aliter se ha-
bēs nunc quam prius: sed in creatione non po-
test esse aliquid idem aliter se habens nunc
quam prius; ergo. Maior probatur: quia nomē
creaturæ,

Sententiæ
Dottorum.

Resolutio.
Creationem
non esse mu-
tationem: cū
proprie non
habet com-
mune sub-
iectum, nec
ibi sit actio,
aut passio.
Physica, sed
actio tantum
Dei Meta-
physica &
essentialis
dependentia
ex parte
creaturæ.

mutationis hoc ipsum ostendit. Minor verò; A quia ubi tota substantia rei in esse producitur, non potest esse aliquid idem aliter & aliter se habens; quia illud non esset productioni præsuppositum: Constat autem totam rei substantiam creatione produci.

Vbi aduerte cum D. Thom. de pot. q. 3. a. 2. & Ferrar. super dicto capitulo dupliciter intelligi posse in creatione esse aliquod commune subiectum aliter se habens nunc & prius: Vno modo propriè, & secundum rem: sicut in alteratione, argumento & loci mutatione inuenitur vnum commune subiectum actu existens, quod ex vno opposito mutatur in aliud: & hoc modo creatio non habet commune subiectum, vt adducta ratio demonstrat. Alio modo potest intelligi commune subiectum impropriè & secundum imaginationem tantum, cogitando in vniuersi creatione vnum commune tēpus veluti quoddam totum, constans ex imaginaria duratione, siue tempore mundo præconcepto, & reali tempore, quod simul cum vniuerso accepit initium: & vnam & eandem rem creatione productam concipiendo vt prius non habentem esse & post vt existentem actu: & hoc modo inuenitur in creatione commune subiectum aliter se habens nunc & prius; producitur enim in actu, quod prius non erat actu, sed in actiua solum Dei potentia, & eius practica scientia, ac præfinitione fuit ab æterno.

Obiectio.

Sed dices. Vna & eadem realis essentia rei, puta cœli vel hominis, prius non habuit esse in rerum natura, sed solum in intellectu Dei; igitur in qualibet re creata vnum est commune subiectum secundum rem, quod modo se habet aliter quàm prius. Sed resp. obiectionem hanc ex falsa imaginatione procedere; existimat enim arguens cœli vel hominis essentiam ex sui ratione esse simpliciter ens reale, aut per illud esse, quod habet in intellectu Dei, pertinere simpliciter ad ordinem entis realis; quod esse falsum latissimè demonstrauimus suprà quæst. 3. art. 4. in prima controu. Non est igitur essentia secundum rem commune subiectum in creatione, sed imaginatione tantum.

Replica.

Sed oppones dictum Arist. in 7. Phys. probantis generationem esse mutationem, quia per ipsam fit, quod non est: At per creationem fit magis, quod non est, quàm per generationem; ergo creatio est mutatio. Et præterea docet Auer. 7. Phy. tex. 20. realem relationem non aduenire alicui nisi per mutationem: At verò creature aduenit realis ad Deum relatio per creationem. Resp. Arist. ibi supponere in omni rei generatione aliquid fieri ex præiacenti materia, in qua res generanda præexistit in potentia: atque idè secundum Arist. in omni generatione fit id, quod non est actu, quod tamen erat in potentia in ipsa materia. Auerroes etiam loquitur de relatione adueniente rei iā in actu, aut in potentia materiæ præexistenti: relatio verò creature ad Deum nihil rei creandæ præsupponit existens actu, vel potentia. Et quoniam ubi non est mutatio, ibi nec est actio Physica neque passio: consequens est in creatione nullam esse actionem Physicam quæ scilicet sit in passio, sed tantum Metaphysicam quæ est agentis perfectio: nec passionem ullam verè ac propriè dictam interuenire, vt scitè aduertit Capr. in 2. dist. 1. q. 2. in probatione secunda concl. ubi ex verbis D. Th. suprà q. 41. art. 1. ad 2. & 3. probat non omnem actionem ex se inferre passionem, sed eam tantum, quæ est cū motu aut mutatione.

Solut.

Sic enim ait S. D. ad 3. in dicto art. Actio secundum quod importat originem motus infert ex se passionem, sic autem actio non est in diuinis personis, ideo nec ibi est passio: Hæc ibi. Actio verò, quæ est cum motu vel mutatione, non est aliud quàm motus vel mutatio, vt ibi notat Capr. licet actio dicat in obliquo relationem causæ ad effectum, scilicet relationem originis ipsius motus, quæ quidem relatio est in mouentes: Passio autem dicit eundem motum in recto, relationem autem ad causam motus in obliquo. Cum igitur actiua creatio sit sine motu & mutatione, sequitur in ea nullam esse actionem Physicam, & creationem passiue significantam non esse verè ac propriè passionem, sed grammaticè tantum, & secundum modum nostrum concipiendi & significandi. Nam si vna & eadè mutatio ob diuersos respectus ad ea necessario consequentes dicitur actio Physica & passio, & non potest inueniri passio sine mutatione, sequitur necessariò absq; Physica actione passionem nunquam esse, nec absque passione Physicam actionem esse posse: cum sine mutatione non sit actio Physica verè & propriè dicta, quæ est actio concomitanter distincta contra actionem Metaphysicam, quæ est agentis perfectio; hæc enim consequitur actionem Metaphysicam non quatenus aliquid efficit absolute, sed prout in subiectam agit materiam, illam accidentaliter vel substantialiter transmutando. Nam; vt res tota simul producatur ex nihilo, sola sufficit actio Metaphysica, quod est agētis infinitæ virtutis imperium, cui ex altera parte correspondet effectus, siue terminus cum essentiali dependentia, & relatione reali ad primum agens. Illa siquidem emanatio siue fluxus aut influxus aut fieri quod ibi interuenit vt instantaneū, ac simul cum factio esse, vt ait S. Th. art. præced. ad 3. nihil aliud est, aut significat secundum rem, quam id, quod ita producitur, ab alio esse & prius non fuisse, vt ibidem affirmat S. D. Hoc autem quod est rem ab alio esse, nihil aliud importat nisi dependentiam cū dicta negatione, si sermo sit de creatione cum nouitate essendi. Sed quia nouitas essendi nō pertinet intrinsecè ad rationem creationis; cū potuerit mundus ab æterno creari, vt ait S. D. q. seq. a. 2. idcirco de ratione creationis vt sic, ex parte rei creatæ, non est nisi dependentia essentialis cum relatione ad creatorem. Dependere autem vt sic, siue esse ab alio essentialiter, non est agere aut pati, siue actio aut passio, nisi grammaticè; alioquin conseruatio rerū passiue sumpta esset verè ac propriè passio, quod non admittit Suarez. Sequela est euidentis; quoniam si mundus esset ab æterno creatus, sicut continuò conseruatur à Deo, ita continuò crearetur ob eandem omnino causam, quia scilicet ab æterno & semper eodem modo dependeret à Deo. Præterea certum est, posita illa essentiali dependentia ex parte rei creatæ, sufficere ex parte Dei actionem essentialiter, siue Metaphysicè dictam, quæ est eius imperium illis verbis expressum: dixit & facta sunt; non enim multiplicanda sunt entia sine necessitate. Chimericum igitur ac planè fictitium est existimare Deum medio quodam influxu, qui sit actio Physica, id est extra Deum & realiter à Deo distincta, à creatura verò formaliter, res simul totas ex nihilo produxisse.

Quod si dependentiam illam essentialem actionem Physicam esse contenderint, haud rectè loquentur; Nam dependentia idem est, quod

quod fieri, quod se tenet ex parte producti; igitur magis erit passio quā actio; passio verò non est vt etiam Suar. admittit; igitur nec actio est. Non est igitur prater actionem Dei, quæ est eius substantia & infinita virtutis imperium, aetio quædam alia, quæ Deus non fit sed creatura, qua res producuntur asserenda.

Relationem
sue ordinis
transcenden-
talem habere
creaturam
ad creatorem,
& ex eo con-
sequi realem
relationem
interij modis.

Secundo obseruanda est differentia inter relationem transcendentalem & prædicamentalem, quam hic tradit Bannes, & nos paulò fufius explicauimus supra q. 13. a. 7. controuersia vnica. Et quoniam relatio transcendens fundamentum est relationis realis ad terminum eiusdem relationis, idcirco ad essentialē illam creaturæ dependentiam à Deo createante conferuante consequtur necessariò relatio realis prædicamentalis ad Deum ipsum creatorem & conferuatorem, & pertinet hæc relatio ad tertium relatiuorum ordinem, quem statuit Arist. in 5. Metaph. in c. de ad aliquid, qui attenditur secundum rationem mensuræ & mensurati. Cuius naturam explicat S. D. de pot. q. 7. a. 10. dicens relationem realem consistere in ordine vnus rei ad aliam, atque idcirco in illis tantum mutuā realem relationem inueniri, in quibus ex vtraque parte est eadem ratio ordinis vnus ad alterum: sicut in omnibus relationibus consequentibus quantitatem; eiusdem enim rationis est quantitas in omnibus corporibus naturalibus. At in relationibus actionem & passionem, siue virtutem actiuam & passiuam consequentibus, non est semper mutuus ordo ex vtraque parte; necesse est enim vt id, quod rationem habet patientis, & moti vel causati, ordinem habeat ad agens siue mouens; quia semper effectus à causa perficitur, & ab ea dependent; sed agentia siue mouentia, vel etiam causæ, non semper habent ordinē ad patientia vel mota vel causata, sed ea tñ, quæ mota mouēt, vel causant, vel quib. aliqua perfectio, siue bonū aduenit ex effectū; quæ verò nec mota mouēt, nec eis bonū aliquod prouenit ex effectū, & quæ alterius ordinis sunt, & prorsus extrinseca ab illo genere actionum, vel virtutum quas consequitur talis ordo, ad hæc alia quidem ordinem habent, sed ipsa non ordinantur ad alia, vt patet in scientia & scibili, in sensu & sensibili, & alijs similibus prout ibi declarat vberimè S. D. Vbi concludens adiungit: *Deus autem non agit per actionem mediā, quæ intelligatur à Deo procedens, & in creaturam terminata, sed sua actio est sua substantia, & quicquid in ea est, est omnino extra genus creaturæ, per quod creatura refertur ad Deum: nec iterum aliquod bonum accipit creatori, ex creatura productione, unde sua actio est maxime liber alia, vt auicenna dicit. Patet etiam quod non mouetur, ad hoc quod agat, sed absque omni sua mutatione mutabilia facit. Unde relinquatur, quod in eo non est aliqua relatio realis ad creaturam, licet sit relatio creaturæ ad ipsum, vt effectus ad causam, hæc ibi.*

Nominē aut ordinis intelligit S. D. ordinem transcendentalem, quo vna res essentialiter ordinatur ad aliam, sicut scientia ad scibile, sensus ad sensibile, & imago ad id cuius est imago, & vniuersaliter omnis effectus ad causam, à qua intrinsece dependet; alioquin si per ordinem intelligeret realem respectum de genere relationis, assumeret id quod intendit probare. Vult igitur S. D. in omnibus relatiuis tertij modi ordinem transcendentalem esse fundamentum ordinis siue relationis prædicamentalis, & consequenter etiam talem ordinem ad Deum in creatura esse fundamentum realis, ac prædicamentalis relationis eius ad Deum: hoc autem

est esse creaturæ, vt à Deo dependens, & vt concipitur ad modum passionis, & vt rationem habet mensurati in ordine ad Deum vt mensurā.

Aduerte præterea D. Th. negare Deum agere actione media, quæ intelligatur à Deo procedens, & in creaturam terminata, cuius oppositū affirmant absque legitimo fundamento Molina & Suarez.

Molina & Suarez. di-
stunt reijci-
unt.

Tertio considerandum est, quod cum in re creatura duo tantum sint ad rem propositam pertinentia, videlicet prædictus ordo transcendens siue essentialis dependentia, quæ idem est quod ipsa creatura vt à Deo dependens, & relatio prædicamentalis ad illum ordinem siue dependentiam consequens: necesse est alterum horum vel vtrumque simul esse creationem passiuam. Dependentiam autem essentialē non esse creationem passiuam, satis aperte constat ex hoc articulo, & alijs locis in doctrina D. Thom. supra notatis, in quibus affirmat relationem, quæ relinquatur in creatura sub ractio moti, vel mutatione esse creationem passiuē sumptam. Affirmare verò solam hanc relationem, esse creationem, multas secum affert angustias ac difficultates inferius adducendas, quibus non videtur plenè posse satisfieri.

Creationem
passiuē signi-
ficatam esse
essentialē
creaturæ à
Deo depen-
dentiam, tñ
relatione
reali ad ipsū
Deum, vt
creatorem.

Vt igitur meam in hac tam ardua controuersia sententiam proferam, dico proportionaliter iudicandum esse de creatione passiuā, sicut & de actiuā: vt quemadmodum de creatione actiuā ablata mutatione, quæ ibi nulla est, nec esse potest, relinquatur in creatore nō sola relatio ad creaturam, sed actio Metaph. sumpta, quæ realiter est eius substantia, formaliter autem est eius velle ac infinite virtutis imperium cum relatione ad creaturam: sic de creatione passiuā ablata mutatione, quæ nulla in ea est, nec esse potest, non remanet sola relatio prædicamentalis ad creatorem, sed essentialis illa dependentia, quæ idem est realiter quod esse creaturæ, & ipsa tota creatura: formaliter autem est creaturam nunc à Deo esse, & prius non fuisse, si sermo sit de creatione cum nouitate essendi: absolute verò est creaturam à Deo esse vel causari. Igitur sicut actiuā creatio est actio Dei infinita cum relatione ad creaturam: ita creatio passiuē significata est essentialis creaturæ à Deo dependentia, cum relatione reali ad ipsum Deum vt creatorem.

De sola tamen relatione meminit S. D. quoniam duæ illæ relationes, sc. prædicamentalis & transcendens in ea fundata computantur vt vna: tum propter naturalem & necessariam connexionem: tum quia respiciunt eundem terminum saltem materialiter: tum quia ex vna intelligitur alia: tum denique quia nomen relationis habent commune.

Cum igitur ait S. D. in textu creationem in creatura non esse nisi relationē quandā ad creatorem vt ad principium sui esse, vtramque complectitur relationem, quoniam vtraque est ad creatorem & ad principium, quamuis diuersa ratione: Nam dependentia, quæ est relatio transcendens, est ad creatorem vt ad principium efficiens, quatenus efficiens est formaliter, & prius ipsa creatura, sed relatio prædicamentalis creaturæ est ad creatorem vt ad principium, quatenus hoc vocabulo principium significatur terminus formaliter relatiuis naturæ simul existens cum suo correlatiuo.

Vnde etiam, cum S. D. in 3. p. qu. 2. a. 3. & alijs vnionem humanæ naturæ ad Deum affirmat esse relationem, quidam exponunt de relatio-

ne transcendente: vbi etiam obseruant D. Tho. A in dictis locis non distinguere inter relationem prædicamentalem & modum vnionis, quem dicunt includere transcendentalem habitudinem ad vnibilia. Singulariter autem de dicto ordine cum relatione consequente videtur intelligenda responsio ad tertium in dicto a. 7.

Consonat autem hæc nostra expositio doctrinæ D. Th. in responsionibus ad argumenta præsentis articuli, quæ singulæ ad vtramque prædictam relationem referri possunt; Nam vtraque relatio realis est, & vtraque hoc ipsum quod est, ad aliud dicitur, quamuis diuersa ratione vt ante diximus, & vtraque prior est vno modo, & alio modo posterior ipsa creatura, vt dicit in resp. ad 3. argumentum: licet vtraque non eodem modo distinguatur à creatura: Nam relatio transcendens ratione tantum ratiocinata, vel ad summum formaliter ex natura rei distinguitur à subiecto: relatio verò prædicamentalis distinguitur realiter non solum à subiecto, sed etiam à fundamento, vt existimo secundum mentem D. Th.

Hunc dicendi modum videtur satis apertè significasse D. Tho. de pot. q. 3. a. 3. in fine corporis dicens nomine creationis non importari aliquem accessum ad esse, nec transmutationem à creatore, sed solum inceptionem essendi, & relationem ad creatorem à quo esse habet; idem est enim inceptio essendi, quod essentialis illa dependentia cum nouitate. Igitur secundum D. Tho. creatio dicit essentialem dependentiam, quæ est relatio transcendens, & relationem prædicamentalem ad creatorem. Cum itaque doceat ablato motu vel transmutatione ab operatione solum relinqui relationem, nomine relationis vtramque complectitur, & non vnam tantum.

Conclusiones deducæ, & sue passiue, non est mutatio nisi secundum modum concipiendi & significandi.

PRIMA CONCL. Creatio siue sumatur actiue siue passiue, non est mutatio nisi secundum modum concipiendi & significandi.

SECUNDA CONCL. Creatio passiue significata non est passio verè & propriè, sed grammaticè tantum & secundum modum concipiendi & significandi.

TERTIA CONCL. Creatio actiue significata non est actio Physi. Nomine actionis Physi. sæpè diximus significari omnem actionem, quæ non sit in agente, sed in passio; Hanc enim ideo Physi. cam nuncupamus, quia licet inueniatur etiam in separatis à materia, illis tamen videtur conuenire secundum communem illis imperfectionem ex parte subiecti cum ijs, quæ materia constant; congruit enim vtrique ratione potentialitatis, quæ perficitur in eis actione ab agente suscepta.

QUARTA CONCL. Creatura duplici relatione refertur ad creatorem, scilicet transcendente & prædicamentali, & hæc posterior in priori fundatur.

QVINTA CONCLVS. Creatio passiue significata est essentialis dependentia creatura à Deo, cum relatione reali ad ipsum Deum vt creatorem.

CONTRA primam concl. sunt argumenta, quæ proponunt hic & soluunt Bann. Zumel. & alij, præter ea quæ soluit S. D. de pot. q. 3. a. 2.

CONTRA secundam conclus. argumentatur Molina. Actio & passio neque sunt relationes reales: ergo actio non est motus cum relatione reali causæ, aut principij efficientis ad effectum, vel motum, aut mutationem; nec passio est motus cum relatione opposita, sed po-

tius eiusmodi relationes consequuntur actionem & passionem tanquam rationem fundandi; ergo actio, quando in productione effectus interuenit motus, est motus ipse: non in ratione motus, sed vt est influxus agentis, seu vt est ab agente; quod est quid absolutum ac formaliter distinctum à motu, & ipsius termino atque à passione: & passio est idem motus: non in ratione motus, sed vt receptio patientis: vniuersimque passio est aliquid esse receptio, aut in subiecto, aut qua effectus aliquis recipit suum esse in seipso: esto producatur extra subiectum, quod similiter est quid absolutum & formaliter distinctum à termino, motu & actione, & à reliquis rationibus formalibus aliorum prædicamentorum. Antec. prob. Nam alioquin vel actio & passio non pertinerent ad prædicamenta actionis & passionis, sed ad prædicamentum relationis. Vel res vnius prædicamenti in sua ratione formali compleretur intrinsecè per rationem formalem alterius prædicamenti: quo dato, prædicamenta non essent primò diuersa, nec impermixta, immò nec vnum per se. Resp. falsum esse antecedens. Nam prædicamenta distinguuntur secundum diuersos modos concipiendi & prædicandi, nec est necesse distinguere realiter: ideo potest vnum ex alterius ratione compleri. Ad probationem autem negatur consequ. Nam, vt prædicamenta sint primò diuersa, sufficit, vt eorum rationibus formalibus integrè sumptis, nullum vniuocum sit commune, & secundum easdem etiam rationes formales dicuntur impermixta formaliter, & quodlibet vnum per se formaliter.

CONTRA tertiam concl. sunt argumenta soluta in præc. controu.

CONTRA vltimam concl. argumentatur Vasq. Si actioni & passioni desit ratio motus, nihil aliud videtur superesse, quam pura & sola relatio: nec alio modo à nobis explicari aut intelligi posse, quam cōceptu solius relationis: vt patet ex D. Thoma supra q. 41. a. 1. ad 2. ergo.

Resp. iam huic argumento fuisse satisfactum dicendo nomine relationis vtramque simul comprehendere, scilicet transcendentalem & prædicamentalem. Secundò dico dictionem exclusiuam non excludere à concomitantibus, & ided à relatione non excludi fundamentum per exclusiuam illam, sola. Vide, quæ diximus in præc. controu.

CONTRA eandem concl. quoad secundam eius partem sunt agumenta Scoti, quæ referunt & soluunt Cap. in dicta q. & Caiet. huj. & alij recentiores.

Videnda sunt, quæ diximus supra q. præc. a. 1. circa resp. ad 1. arg. D. Thom. Hic multa commiscet Vasq. de ratione relationis, quæ ad rem præsentem non pertinent.

ARTICVLVS QVARTVS.

Vtrum creati sit proprium compositorum, & subsistentium.

AD Quartum sic proceditur. Videtur, quod creati non sit proprium compositorum, & subsistentium. Dicitur enim in libro de causis. * Prima rerum creatarum est esse. Sed esse rei creatæ non est subsistens. Ergo creatio propriè non est subsistentis, & compositorum.

Præterea. Quod creatur, est ex nihilo. Composita autem non sunt ex nihilo, sed ex suis componentibus. Ergo compositis non conuenit creati.

3. Præ-